

هه‌ریمی کوردستان – عێراق
وهزارهتی خویندنی باڵاو توێژینه‌وهی زانستی
زانکۆی سه‌لاحه‌ددین - هه‌ولێر
کۆلیژی په‌روه‌رده‌ی بنه‌ره‌تی
به‌شی زانستی گشتی
قۆناغی چواره‌م

وانه‌وتنه‌وه‌ی پرۆگرام – Teaching curriculum

مامۆستای باب‌ه‌ت: سارا أحمد محمد أمين

ئیمیل: sara.mamin@su.edu.krd

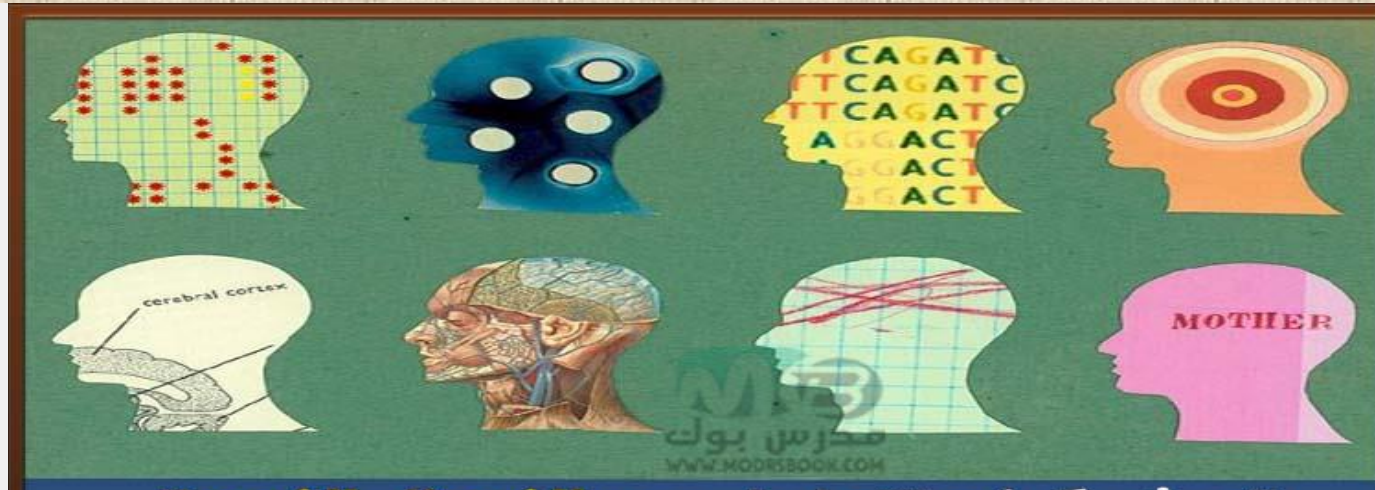
سالی خویندن: 2023 - 2024

وانه‌ی چوارهم

بنه‌ما گشتیه‌کانی بنیاتانی پروگرامی خویندن – الأسس العامة لبناء المنهج المدرسي

سییه‌م/ بنه‌مای کومه‌لایه‌تی له دانانی پروگرام:

چوارهم/ بنه‌مای ده‌روونی قوتابی له دانانی پروگرام:

بنه ما گشتیه کانی بنیاتنای پروگرامی خویندن – الأس العامة لبناء المنهج المدرسي

سییهم/ بنه ما کومه لایه تی له دانای پروگرام – الأس الاجتماعية للمنهج:

پروگرام نامرازیکه بو ناماده کردن و پهروه کرده کردن تاکه کان له ناو دامه زراوه پهروه دهییه کان له کومه لگادا له ژیر روشنایی که شوهه وای پهروه دهی و فیرووندا که یارمه تیان ده دات له نیستای کومه لگاکه یان تیگن له ژیر روشنایی نه زمونه کانی رابردوودا وه کارلیک بکن له گهل گوراوه کانی نیستادا وه خویان بگونجینن، ههروه ها ناماده باشیان تییدا بیت بو به شداریکردنی نه رینی له چاره سه رکردنی کیشه کانی کومه لگادا بو نه وهی هاوسهنگ بیت له گهل پیشکوهتن و گورانکاری بهردهوام له جیهاندا، پرۆسه ی بنیاتنای پروگرامی خویندن پیویستی به شیکردنه وهی سروشتی کومه لگه و دهستیشانکردنی نامانج و پیداویستی و کیشه و داخوازییه کانی ههیه له نیستا و داهاتوودا. وه دتوانریت سوود لهم شیکردنه وهیه وه ربگرین بو دیاریکردنی نامانجه کانی پروگرام و هه لبراردنی ناوه رۆکه که ی و ریگاکان و نه زمونه پهروه دهییه کان که ده بیت بخرینه ناو پروگرامی خویندن و چونییه تی ریکخستن و هاوسهنگ بوونیان.

* پيويسته ره چاوي نهم بنه مايناهي خواره وه بکريت له بنه ماي کومه لايه تيدا:

1- پرۆگرام له پرووی ئامانج و ناوه پرۆکوه له گهڵ فهلسهفه و ئامانج و پيداويستی و کيشه و کولتوری کومه لگادا يه کبگر يته وه که له کومه لگاگانی دیکه جیای ده کاته وه.

2- پرۆگرامی خویندن ده بییت یارمه تیدهر بییت بۆ گهيشتن به ئامانجه گانی کومه لگا له ریگهی دامه زراوه پهروه دهیی و کومه لايه تیه گانه وه. ههروه ها پيويسته هه مو و دامه زراوه کومه لايه تی و ئابووری و سیاسی و روشنبیرییه کان به شداری پرۆسه ی بنیاتنانی پرۆگرامی خویندن بکه ن بۆ گهيشتن به ئامانجه کان، وه قوتابخانه تاکه دامه زراوه نیه که بهرپرس بییت له پرۆسه ی پهروه ده به لکو هه مو و دامه زراوه کان به شدارن به شیوه یه کی مه به ستدار له پرۆسه ی پهروه ده و دروستکردنی تاک بۆ کومه لگا.

* پيويسته ره چاوي نهم بنه مايناهي خواره وه بگريت له بنه ماي كومه لايه تيدا:

3- پروگرامي خويندن پيويسته نهم زانست و كارامهي و ليها تووييانه له بهر چاو بگريت كه كومه لگا بو ئيستاو داها توو پيويستي پييه تي، واته هموو كولتوره كان پيويستيان به همان جوري زانست و ليها توويي نيه كارامهي نيه، بهو پييهي نهمه پهيوهسته به قوناغه كانى گه شهي كومه لگا له پرووي پيشكهوتنى كومه لگاو پيشه سازى يا خود كومه لگايه ك هيشتا له قوناغى پيشكهوتن دايه يا خود كومه لگايه ك كه شارسانيهت تنها له پرووي ههنديك لايه وه پي گه شتووه.

4- كاتيک كه پروگرامه كه پيداويستيه كانى ژينگه دابين دهكات كه ژينگه يه كى كشتوكالى و پيشه سازى و كه نار دهرياي تيدا يه، هر بويه كومه لگا دهبيت خزمهت به ژينگه ي ناوخويى بكات و كيشه كانى چاره سهر بكات به جوريك كه زانيارى و نهموون و ليها توويي له خو بگريت كه تاكه كهس شايسته بكات بو خزمهت كردنى ژينگه ناوخوييه كه ي و چاره سهر كردنى كيشه كانى به شيويه يه كى كار يگهر.

بنه‌ما گشتیه‌کاتی بنیاتنای پروگرامی خویندن – الأس العامة لبناء المنهج المدرسي

چوارهم/ بنه‌مای دهروونی بو پروگرام – (الأس النفسية للمنهج):

پیناسه‌ی بنه‌مای دهروونی بو پروگرام/ کۆمه‌لیک بنه‌مای دهروونیه‌ که تویرینه‌وه‌کان سه‌باره‌ت به سروشتی فیرخواز و تایبه‌تمه‌ندییه‌کاتی و سروشتی پرۆسه‌ی فیربوون گه‌شتوونه‌ته ئەنجام

کهواته ئەو بنه‌ما دهروونیا‌نه‌ن که تویرینه‌وه و لیکوئینه‌وه‌کاتی دهرووناسی ده‌ستیان ده‌که‌وێت سه‌باره‌ت به سروشتی فیرخواز و تایبه‌تمه‌ندییه‌کاتی گه‌شه‌کردن و پێداویستی و مه‌یل و توانا و لیها‌توو‌ییه‌کاتی و سه‌باره‌ت به سروشتی فیربوون که ده‌بێت له کاتی په‌ره‌پێدان و جێبه‌جێکردنی پروگرامدا له‌به‌رچاو بگیری‌ت.

* وردەكارى پەيوەندى پروگراممەكە بە ھەرىەك ئە:

پەكەم/ پەيوەندى پروگرام بە سروشتى فېرخواز:

زانىنى سروشتى قوتابى فېركراو ئە پەرەپېدان و جېبەجېكردىنى پروگرامدا زور گرنگە چونكە فېرخواز جېگەى سەرنجى پروسەى پەرودەپپە، ھەرودەھا پېشكەشكردىنى ھەر ئەزمونىكى پەرودەپپە بەبى ئەوہى پېشتر ئاگادارى تاپپەتمەندى و پېداوېستى و مەپل و كېشەكانى ھەپپت، دەپپتە ھوى شكستەپپان ئە گەپشتن بە ئامانجەكانى مەنھەج.

- مهنه‌ج و گه‌شه‌ی فیرخواز:

گه‌شه‌کردن به کۆی ئهو گۆر انکار یانه پیناسه ده‌کریت که له لایه‌نه جه‌سته‌یی و ده‌روونی و کۆمه‌لایه‌تی و سۆزدار ییه‌کانی که‌سایه‌تی مرۆفدا رووده‌دن، که له‌ر یگه‌یه‌وه تواناکان و ئاماده‌کار ییه‌ شار او ه‌کانی مرۆف له شیوه‌ی توانا و لی‌هاتوویی یان تایبه‌تمه‌ندیدا ده‌رده‌که‌ون. رۆلی په‌روه‌رده بریتیه له پیش‌که‌ش‌کردنی هاوکاری بو هه‌ر تاکیک بو ئه‌وه‌ی به‌پیی توانا و ئاماده‌کار ییه‌کانی گه‌شه‌ بکات گه‌شه‌کردنیک که ئاراسته‌که‌راوه به‌هه‌و ئه‌وه‌ی کۆمه‌لگا هیوا ی بو ده‌خوازی و ئامانجی چیه، په‌روه‌رده‌کاران به‌گشتی و پلاندانه‌رانی پرۆگرام به‌تایبه‌تی خه‌می ده‌ره‌نجامه‌کانی توێژینه‌وه‌کانن له‌سه‌ر ده‌روونناسی گه‌شه‌ی تاک به‌مه‌به‌ستی له‌به‌ر چاو‌گرتنی تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی گه‌شه‌کردن له قوناغه جیاوازه‌کانی په‌روه‌رده‌دا.

- بنه‌ماکانی گه‌شه‌کردن:

تویژینه‌وه ده‌روونییه‌کان ده‌ریانخستوو‌ه که بنه‌مای گشتی بو گه‌شه‌کردن هه‌یه که پیویسته له په‌ره‌پیدانی مه‌نه‌جدا له‌به‌رچاو بگیرییت، که به‌م شیوه‌یه‌ن:

1- گه‌شه‌کردن کاریگه‌ری ژینگه‌ی له‌سه‌ره: پرۆسه‌ی گه‌شه‌کردن له‌سه‌ر خۆیه‌وه پرونادات، به‌لکو په‌یوه‌سته به‌ بارودۆخی ئەو ژینگه‌یه‌ی که مرۆف تیییدا ده‌ژی چ ژینگه‌یه‌کی سروشتی بیټ یان کۆمه‌لایه‌تی، ژینگه‌یه‌کی باش یارمه‌تی گه‌شه‌کردنی ته‌ندروست ده‌دات ، له کاتی‌کدا ژینگه‌یه‌کی خراب پریگری لیده‌کات.

2- گه‌شه‌کردن هه‌موو لایه‌نه‌کانی که‌سایه‌تی مرۆف ده‌گریته‌وه: مه‌نه‌ج ده‌بیټ خه‌می هه‌موو لایه‌نه‌کانی گه‌شه‌کردن بیټ له که‌سایه‌تی قوتابی وه‌ک به‌شیکی یه‌ک‌گرتوو، نه‌ک گرنگی به‌ لایه‌نیک بدریټ له‌سه‌ر حیسابی لایه‌نه‌کانی تر.

3- گەشەکردن پرۆسەيەكى بەردەوامە: گەشەى مروڤ گەشەيەكى تدرىجىيە پەيوەستە بەو گۆرانكارىانەى

كە لە ئىستادا بەسەر تاكدا دىت پرەگ و ريشەى لە رابردووى خۆيدا هەيە و لە بەرامبەر دا كارىگەرى لەسەر

ئەو گۆرانكارىانە هەيە كە لە داھاتوویدا بەسەريدا دىت، لەژىر رۆشنايى ئەمەدا ئەركى مەنھەج

پيشكەشكردنى ئەزموونى بەيەكەوہ گريڤراو و تدرىجىيە كە لەسەر بنەماى ئەزموونى پيشووى قوتابيان بىت

و بىتتە ھۆى بەدەستھينانى ئەزموونى ديكە لە داھاتوودا.

4- گهشهکردن پرۆسهیهکی تاکهکەسییه: بنه‌مای جیاوازی تاکهکەسی له لایه‌نه جیاوازه‌کانی گهشه‌کردندا له نیوان قوتابیاندا بوونی ههیه، بۆیه له‌سه‌ر مه‌نه‌ج پۆیسته که ئه‌م جیاوازیانه له نیوان قوتابیاندا له‌به‌رچاو بگه‌ڕیت به‌م شۆه‌یه‌ی خواره‌وه:

- هه‌مه‌چه‌شنکردنی پرۆگرام له چالاکیه‌کان بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ر قوتابیه‌ك چالاکی گونجاوی بۆ بدۆزیته‌وه.

- دا‌بین‌کردنی ئه‌زموونی نه‌رم و نیان که پ‌ی‌گه‌ به هه‌ر قوتابیه‌ك بدات به‌پ‌ی بارودۆخی خۆی گه‌شه‌بکات.

- هه‌مه‌چه‌شنکردنی پ‌ی‌گا و شۆوازه‌کانی وانه‌وتنه‌وه به‌جۆریک که له‌گه‌ڵ ئاماده‌کاری و توانای قوتابیاندا بگونج‌یت.

- بۆ ره‌خساندنی ده‌رفه‌تی زیاتر بۆ قوتابیان بۆ سه‌رکه‌وتن چونکه شت‌یکه بانگی سه‌رکه‌وتنه‌وه‌ک خۆدی سه‌رکه‌وتن.

- بۆ پ‌ی‌شکه‌شکردنی پ‌ی‌نمایی و خۆیندنی و پ‌ی‌شه‌یی و ده‌روونی بۆ هه‌ر قوتابیه‌ك له ژیر روشنایی ئاماده‌کاری و مه‌یلی

و بارودۆخی تایبه‌ت.

5- گه شهکردن کاریگه‌ری لهسه‌ر ئه‌و بارودوخه کۆمه‌لایه‌تیانه ده‌بیت که تاك ئه‌زموونی ده‌کات: ئه‌و ژینگه

کۆمه‌لایه‌تییه‌ی که تاك تێیدا ده‌ژی له فاکته‌ری بێشوما‌ر پێکدێت، له‌وانه ئه‌و داواکارییه‌ی که له‌لایهن دایک و باوک و

برا و هاوکار و مامۆستا و گروپه‌کانیه‌وه به‌سه‌ر تا‌کدا ده‌سه‌پێنرین، ئه‌وان پێوه‌ریک بو‌ فێربوون و گونجاندن و

گه‌شه‌کردن داده‌نێن که پێویسته قوتابی پێی بگات بو‌ ئه‌وه‌ی چیژ له ئاماده‌بوونی خۆی وه‌ربگریت له‌و گروپه

کۆمه‌لایه‌تییه‌ی که به‌شیکه لێی که پێی ده‌وتریت داواکاری گه‌شه‌کردن.

دووه م: پهيوه ندى پروگرام به سروشتى فيربوون:

په كيك له نهجامه كاني پرؤسهى فيربوون نهويه كه تاك له زانيارى، ليها تووي، شيوازي بير كرنهوه، هلويست، يان به هاى كومه لايه تي به ده ستى ده هينيت، نهوهى نيمه تيبينى ده كمين سه باره ت به گورانكارى له رهفتارى تاك له نهجامى ملكه چبوونى بو دوخيكي په روده يى ديار يكراوه، فيربوون ناتوانرئيت راستهوخو چاوديرى بكرئيت به لام ده توانين له ريگه ي نهوهى له سه ر رهفتارى گورانكارى به كه ده كه وئيت ده نهجامه كه ي بده ين، سه باره ت به فيربوون، نهوهى پرؤسه ييه كه به هويه وه يارمه تي تاك ده ده ين بو به ده سته يناني نهزموونى باش به ساده ترين ريگا.

سوپاس بۇ گوڭرتنتان

